

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ СУД У НОВОМ САДУ
Гж.2275/14
4. септембра 2014. године
НОВИ САД

У ИМЕ НАРОДА!

Апелациони суд у Новом Саду, у већу стављеном од судија Тајјане Миљуш, председника већа, Здравка Василића и Јасмине Дивнић, чланова већа, у парници тужиоца **М. Б. из Н. С.**, ..., чији је пуномоћник З. К. адвокат у Н. С., против тужене **Р. С. М. П. И Д. У.**, коју заступа Р. ј. п. Одељење у Н. С., ради накнаде штете, одлучујући о жалбама тужиоца и тужене изјављеним против пресуде Вишег суда у Новом Саду П.107/13 од 4. априла 2014. године, у седници већа одржаној 4. септембра 2014. године донео је

ПРЕСУДУ

Жалба тужиоца **СЕ ДЕЛИМИЧНО УВАЖАВА, ДЕЛИМИЧНО ОДБИЈА**, жалба тужене **СЕ ДЕЛИМИЧНО УВАЖАВА, ДЕЛИМИЧНО ОДБИЈА**, пресуда Вишег суда у Новом Саду П.107/13 од 4. априла 2014. године се:

- **ПРЕИНАЧУЈЕ** у побијаном усвајајућем делу за накнаду материјалне штете, тако што се одбија тужбени захтев за законске затезне камате на досуђени износ главног дуга од 1.396.057,50 динара за период од 2.10.2013. године до 3.4.2014. године, и у побијаном одбијајућем делу за накнаду нематеријалне штете тако што се обавезује тужена Р. С. М. п. и д. у. да тужиоцу М. Б. из Н. С. исплати на име накнаде нематеријалне штете за душевне болове због лишења слободе, у јединственом виду, износ од 2.750.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 4. априла 2014. године до исплате, у року од 15 дана;
- **УКИДА** у побијаном одбијајућем делу за накнаду материјалне штете у износу од 5.575.965,00 динара са законском затезном каматом на тај износ од 2.10.2013. године до исплате и у делу одлуке о трошковима поступка, и у том делу се предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење;
- **ПОТВРЂУЈЕ** у преосталом усвајајућем и одбијајућем делу за накнаду материјалне штете и одбијајућем делу за накнаду нематеријалне штете.

Образложење

Виши у Новом Саду донео је пресуду П.107/13 дана 4. априла 2014. године којом је делимично усвојио тужбени захтев и обавезао тужену да тужиоцу исплати износ од 1.396.057,50 динара на име накнаде материјалне штете, са законском затезном каматом од 2.10.2013. године до исплате, одбио тужбени захтев тужиоца за накнаду материјалне штете преко досуђеног износа па до износа од 8.368.080,00 динара са законском затезном каматом од 2.10.2013. године до исплате и тужбени захтев за накнаду нематеријалне штете и то за душевне болове због повреде части и угледа у износу од 8.000.000,00 динара, за душевне болове због умањења животне активности у износу од 220.000,00 динара, за претрпљене физичке болове у износу од 150.000,00 динара и за претрпљени страх у износу од 150.000,00 динара, односно укупно на име нематеријалне штете у износу од 8.520.000,00 динара, са законском затезном каматом од пресуђења до исплате, одлучио да свака странка сноси своје трошкове поступка и ослободио тужиоца обавезе плаћања судских такси.

Против наведене пресуде благовремене жалбе су изјавили и тужилац и тужена. Тужилац побија првостепену пресуду у одбијајућем делу и у делу одлуке о трошковима парничног поступка, због битне повреде одредаба парничног поступка, због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и због погрешне примене материјалног права.

Тужена пресуду побија у усвајајућем делу, такође због битних повреда одредаба парничног поступка, због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и због погрешне примене материјалног права.

Апелациони суд у Новом Саду испитао је побијану пресуду сходно чл. 386. Закона о парничном поступку („Службени гласни РС“ бр. 72/2011 и 55/2014), (у даљем тексту ЗПП) и нашао да су обе жалбе делимично основане.

Првостепеном пресудом одлучено је о захтеву тужиоца за накнаду материјалне штете на име измакле користи коју би тужилац остварио да је радио прековремено и суботом у износу од 3.108.793,00 динара и за рад недељом и државним празником у износу од 2.467.172,00 динара, укупно 5.575.965,00 динара са законском затезном каматом од 2.10.2013. године до исплате, за период од 7.5.1951. до 5.12.1956. године, тако што је првостепени суд одбио овај тужени захтев. За разлоге одбијања тужбеног захтева изнете у образложењу првостепене пресуде тужилац основано наводи да су необразложени и да је пресуда у том делу недоречена. И другостепени суд налази да су неразумљиви разлози првостепеног суда који се износе у образложењу пресуде, да тужилац има право на изгубљену добит коју би остварио да није био лишен слободе, а да као рехабилитовано лице нема право на исплату неисплаћене зараде за период у ком је био лишен слободе и могућности остваривања зараде и на плаћање прековременог рада, рада суботом и недељом, те државним празницима. У оваквим наводима не дају се јасни разлози за одбијање туженог захтева за измаклу корист на име немогућности обављања прековременог рада, суботом и недељом и у дане државног празника у периоду за који то тужилац тражи. Како је у том делу на описани начин пресуда захваћена битном повредом одредаба парничног поступка из чл. 374. ст. 2. тач. 12. ЗПП-а, јер се не може испитати, другостепени суд ју је укинуо и предмет у том делу вратио првостепеном суду на поновно суђење, по одредби чл. 391. ст. 1. ЗПП-а.

У преосталом делу првостепена пресуда садржи јасне и непротивуречне разлоге, којима се првостепени суд руководио у одлучивању о тужбеним захтевима тужиоца,

противно жалбеним наводима тужиоца и тужене, па у том делу нема битних повреда одредаба парничног поступка из чл. 374. ст. 2. тач. 12. ЗПП-а, како то сматрају жалиоци, а нема ни битних повреда одредаба парничног поступка из чл. 374. ст. 2. тач. 1-3., 5., 7. и 9. ЗПП-а на које другостепени суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, решењем Вишег суда у Новом Саду Рех.43/12 од 23.10.2012. године је усвојен захтев за рехабилитацију тужиоца и утврђено да је пресуда Војног суда у Сарајеву, Суд бр. 586/51 од 1.10.1951. године, којом је тужилац осуђен на казну строгог затвора у трајању од 7 година и на ограничење грађанских права у трајању од 2 године, ништава у целости, почев од њеног доношења и да су ништаве њене правне последице, те да је ништава наредба ВКОС бр. 7 од 19.01.1952. године у целости, почев од њеног доношења и да су ништаве и правне последице те наредбе. Тужилац се обратио К. за р. о. при М. п. и д. у. Р. С. захтевом за рехабилитационо обештећење од 6.2.2013. године, али Комисија о захтеву није одлучила у року од 90 дана, већ по подношењу тужбе у овој парници, 16.5.2013. године, тако што је тужиоцу понуђен споразум о рехабилитационом обештећењу на износ од 1.428.000,00 динара, али споразум није закључен. Тужилац, рођен ..... године носилац је одликовања НОР-а – ордена братства и јединства, ордена за заслуге за народ и ордена за храброст. У време хапшења 7.05.1951. године био је официр ЈА на дужности у VII војној области, у радном односу, са чином поручника. Ток догађаја од хапшења тужиоца, за време лишења слободe тужиоца на Г. о., до пуштања на слободу 5.12.1956. године, након 5 година, 6 месеци и 28 дана, детаљно је утврђен и описан у првостепеној пресуди. Утврђено је да тужилац у то време није био ожењен и није имао породицу. Даље је утврђено да се тужилац запослио одмах по пуштању на слободу и да је радио све до пензионисања 1.10.1972. године. Дана 19.1.1952. године тужилац је лишен чина у који је био произведен још 8.5.1948. године. Да тужилац није био лишен слободe остваривао би одговарајућу зараду, која је према вредностима на дан 1.10.2013. године износила 41.092,00 динара месечно, тако да би према тим вредностима за период од 7.5.1951. године до 5.12.1956. године зарада тужиоца износила 2.792.115,00 динара. Да је у истом периоду радио прековремено и суботом тужилац би остварио накнаду у износу од 3.108.793,00 динара, а за рад недељом и државним празником у износу од 2.467.172,00 динара, што би са зарадом за редовно радно време износило укупно 8.368.080,00 динара. Утврђено је да на пензијски основ тужиоца није утицао период лишења слободe. За време док је био лишен слободe у затвору на Г. о. тужилац је трпео тешке телесне повреде, тучен је и трпео физичке болове, чији је интензитет и трајање утврђен у првостепеној пресуди, због чега је дошло до трајног умањења његове животне активности од 5% услед прелома носних костију и 10% услед избијања зуба, трпео је страх већ од момента лишавања слободe, па за цео период лишења слободe и након изласка из затвора, у трајању и интензитету како је то детаљно утврђено у првостепеној пресуди. Тужилац је трпео душевне болове због повреде права личности и лишења слободe, који су испољени кроз низ негативних емоција – осећање обесправљености, беспомоћности, потпуне социјалне изопштености, гнева, љутње и беса изражене у јаком степену и у трајању колико је трајало и лишење слободe, односно од 7.5.1951. до 5.12.1956. године. Као учесник рата, школовани официр са перспективном каријером, без сукоба са законом, према развоју личности, моралности које су карактерисале тужиоца и са 23 године када је лишен слободe, тужилац је трпео душевне болове због повреде части и угледа за период од лишења слободe па до изласка са Г. о. у средњем до јаком степену, када је интензитет страха који је трпео у ситуацијама тортуре која му је непосредно угрожавала живот, на моменте стављао „у други план“ осећање душевних болова због повреде части и угледа, те даље од изласка са Г. о.а па до 1989. године у средњем степену. Након тога и сада тужилац трпи душевне болове по истом основу у благом степену уз интензивирање негативних

емоција на средње до јак степен приликом подсећања. Тужилац душевне болове због умањења животне активности трпи сразмерно умањењу животне активности.

Тужилац не оспорава правилност утврђеног чињеничног стања, већ оспорава правилност закључивања првостепеног суда о измаклој користи тужиоца према очекиваној редовној заради с обзиром на његове потребе за издржавање које би према редовном току ствари имао у периоду у ком је лишен слободе, од 7.5.1951.г. до 5.12.1956. године, да није било лишавања слободе. Другостепени суд ценећи наводе жалбе тужиоца и разлоге првостепеног пресуђења налази да жалба у овом делу није основана. Наиме, првостепени суд је правилно расправио трошкове које би тужилац имао за сопствено издржавање од редовне зараде да није био лишен слободе, тако што је пошао од статистичких података о потребном износу за месечну потрошачку корпу од 64.817,00 динара, у 2013. години. Ово је доступан податак, а и по налажењу другостепеног суда је примерен оријентир за одмеравање трошкова потребних за издржавање. Тај износ за месечну потрошачку корпу утврђен је за трочлано домаћинство у наведеном износу, па је суд нашао да је логично да је од тог износа 21.500,00 динара потребно по члану породичног домаћинства, односно за једног човека. Из овога даље следи да би половина редовне зараде коју би тужилац остваривао у посматраном периоду била потребна за трошкове његовог личног издржавања. Друга половина је измакла корист коју би тужилац остварио по редовном току ствари да није био лишен слободе. Према томе, првостепени суд је правилно и без грешака у закључивању на основу правилно утврђених чињеница одлучио о висини измакле користи тужиоца по основу изгубљене зараде, коју би остварио да није био лишен слободе и који би му износ преостао по задовољењу његових потреба за издржавањем.

Са друге стране, тужена неосновано оспорава правилност утврђења о висини измакле користи тужиоца по овом основу истицањем да је првостепени суд погрешно утврдио висину измакле користи према висини зараде колико би она износила у време пресуђења с обзиром на професију и послове које је тужилац обављао у време за које тражи накнаду, сматрајући да се према одредби чл. 26 Закона о рехабилитацији висина материјалне штете рехабилитованом лицу утврђује у ревалоризованом износу. Напротив, према одредби чл. 26 Закона о рехабилитацији, рехабилитовано лице има право на обештећење за материјалну штету насталу због повреде права и слобода у складу са законом којим се уређују облигациони односи, а Закон о облигационим односима одредбом чл.189 прописује да оштећеник има право на накнаду измакле користи у висини према ценама у време доношења судске одлуке, изузев случаја када закон наређује шта друго, при чему се узима у обзир добитак који се могао основано очекивати према редовном току ствари или према посебним околностима, а чије је остварење спречено штетниковом радњом или пропуштањем. Према одредби чл. 190 ЗОО-а суд ће узимајући у обзир и околности које су наступиле после проузроковања штете досудити накнаду у износу који је потребан да се оштећеникова материјална ситуација доведе у оно стање у коме би се налазило да није било штетне радње или пропуштања. Према томе, првостепени суд се правилно руководио одредбама материјалног права када је утврдио висину измакле користи тужиоца према добитку који је он могао основано очекивати према редовном току ствари да није био лишен слободе, радом у радном односу и остваривањем припадајуће зараде, према вредностима у време доношења судске одлуке, како је то тужилац доказао вештачењем. Метод којим је првостепени суд утврдио висину измакле користи у време доношења судске одлуке је примерен, а тужена не износи аргументе којима би правилност тог метода побила.

Према свему изнетом правилно је првостепени суд одлучио, применом наведених одредаба Закона о рехабилитацији и Закона о облигационим односима када је обавезао тужену да тужиоцу исплати износ од 1.396.057,50 динара на име материјалне штете, али није правилно одлучио о праву тужиоца на законске затезне камате на тај износ јер му оне припадају од дана првостепеног пресуђења 4.4.2014. године с обзиром да се досуђује износ према ценама у време доношења судске одлуке, па и камате од тада, у смислу члана 277. ЗОО-а. У том делу је жалба тужене основана. То је разлог због кога је другостепени суд потврдио првостепену пресуду за износ од 1.396.057,50 динара са законском затезном каматом од 4.4.2014. године до исплате, по одредби чл. 390 ЗПП-а, а преиначио пресуду и одбио захтев за законске затезне камате од 2.10.2013. до 3.4.2014. године примењујући материјално право, одредбу чл. 189, 190 и 277 Закона о облигационим односима, на основу одредбе чл. 394 ст.1 тач. 4 ЗПП-а.

О захтеву за накнаду нематеријалне штете првостепени суд је погрешно одлучивао, погрешно примењујући материјално право, на шта другостепени суд пази по службеној дужности, а основано указује тужилац. Тужилац је из одређеног животног догађаја, лишења слободе и тиме проузрокованим душевним боловима трпео нематеријалну штету. Трпљења због лишења слободе и у вези са тим огледају се у душевним боловима због повреде части и угледа, у претрпљеном страху, у трпљењу физичких болова, у трпљењу душевних болова због умањења животне активности и, како то и тужилац наводи у жалби у сваком другом виду нематеријалне штете који произилази из лишења слободе. Закон о рехабилитацији у чл. 26 ст. 3 одређује право рехабилитованог лица на накнаду нематеријалне штете за душевне болове због лишења слободе, дакле у јединственом износу за овај јединствени вид трпљења душевних болова, у складу са законом којим се уређују облигациони односи, што подразумева примену одредбе чл. 200 ЗОО-а, а ради утврђивања правичне новчане накнаде.

Другостепени суд на основу детаљно утврђених чињеница о видовима трпљења тужиоца узрокованим лишењем слободе у периоду од 7.5.1951. до 5.12.1956. године и у вези са тим, применом одредбе чл. 200 ЗОО-а налази да правична новчана накнада, према свим околностима случаја, према значају повређеног добра код тужиоца и с обзиром на циљ коме ова накнада служи, уз узимање у обзир значаја који повређено добро има за тужиоца и ценећи временске и економске контексте и трпљења и одмеравања накнаде, те и чињеницу о делимичној сатисфакцији коју је тужилац добио одлуком о рехабилитацији, износи 2.750.000,00 динара. На овако досуђени износ на име накнаде нематеријалне штете у јединственом износу за све видове душевних болова због лишења слободе тужилац има право и на законске затезне камате сходно чл. 277 ЗОО-а од дана пресуђења до исплате. На овај начин је првостепену пресуду другостепени суд преиначио применом одредбе чл. 394 ст.1 тач. 4 ЗПП-а.

У поновљеном поступку првостепени суд ће донети нову и на закону засновану одлуку о преосталом, непресуђеном делу тужбеног захтева за накнаду материјалне штете у виду измакле користи, без битних повреда одредаба парничног поступка, са јасним и непротивречним разлозима и у тој одлуци решиће и о трошковима целог поступка, сходно чл. 165 ст.3 и 4 ЗПП-а.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА-СУДИЈА

Татјана Миљуш, с.р.
з.т.о.

Напомена:

**Рев 1614/2014 од 28.10.2015 године одбијена као неоснована ревизија тужене,
изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 2275/14 од
04.09.2014.године**